

Examenul național de bacalaureat 2025

**Proba E. d)
Psihologie**

Varianta 1

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

Minden alábbi kérdésre vonatkozóan írja a vizsgalapra a kérdés számát és a helyes válasznak megfelelő betűjelet! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Az az elsődleges pszichés folyamat, amely információkat szolgáltat számunkra az elkülönült ingerek tulajdonságairól és jellemzőiről (mint például intenzitás, hosszúság, erősség, érdeség, szín stb.), a következő:

- a. figyelem b. érzékelés c. észlelés d. gondolkodás

2. Mivel csak a tárggyal való közvetlen kapcsolat révén jelenik meg, az észlelés:

- a. elsődleges kép c. töredezett kép
b. panoramikus kép d. másodlagos kép

3. Ellentétben az észlelési kép gazdag tartalmával a képzet csak a fontosnak tartott tulajdonságokat foglalja magában, részletek nélkül, ezért állítjuk erről azt, hogy:

- a. elsődleges b. másodlagos c. sematikus d. panoramikus

4. Az élet során kialakuló anyagi (lakás, kényelem, eszközök stb.), szellemi (kognitív, esztétikai, etikai stb.) és szociális (kommunikáció, együttműködés stb.) szükségletek, amelyeknek szerepe az egyén pszichikai és társadalmi integritásának biztosítása:

- a. fiziológiai b. elsődleges c. biológiai d. másodlagos
szükségletek szükségletek szükségletek szükségletek

5. A kifejező mozgások összessége, mint a szemek kinyitása, a tekintet iránya, a szemöldök egymást követő helyzetei, az ajkak mozgása stb., amelyekben részt vesznek az arc mozgó részei, az egyik legismertebb érzelmkifejezés megnyilvánulásai. Ennek neve:

- a. önszabályozás b. mimika c. pantomim d. továbbadás

6. A figyelem megosztottsága az a képessége egy személynek:

- a. hogy egyszerre kettő vagy több tevékenységre koncentrálni párhuzamosan
b. hogy hosszú ideig fenntartja a figyelmét ugyanarra a tárgyra vagy tevékenységre
c. hogy szándékosan átirányítja és áthelyezi figyelmét egyik tárgyról a másikra
d. hogy sikeresen kizárja vagy csökkenti a zavaró tényezőket

7. Az a pszichikai mechanizmus, amely a nyelv eszközeivel az önszabályozó viselkedést irányítja, valamint önkéntes erőfeszítéseket mozgósít a tudatosan kitűzött célok elérésében álló akadályok leküzdésére:

- a. a nyelv b. a motiváció c. az akarat d. az ösztön

8. A kreativitást pozitívan befolyásolja egy sor tényező, kivéve:

- a. a heurisztikus eljárásokat és a divergens gondolkodást
b. a belső motivációt és az intellektuális nonkonformizmust
c. az önbizalmat és az új iránti fogékonyságot
d. az algoritmos eljárásokat és a konvergens gondolkodást

9. Johanna pszichológiát tanul, mert kíváncsi az új megtanulható információkra ezen a területen. A példában megjelenő motiváció típusa:

- a. pozitív b. kognitív c. negatív d. érzelmi

10. Az érzelmi állapotok, amelyek rendszerint veleszületettek, spontán módon jelentkeznek, nem tartoznak a tudatos, racionális kontroll alá, és lényegében biológiailag meghatározottak, az alábbi néven ismertek:

- a. összetettek b. felsőbbrendűek c. elsődlegesek d. másodlagosak

II. TÉTEL

(30 pont)

Az írás üzenetközpontú és információkat, gondolatokat, ismereteket és élményeket közöl, amelyek előzetesen a szelekció, a rendezés és a jelentésadás mentális eljárásainak voltak kitéve. Az írás belülről koordinált a belső nyelv és gondolkodás eszközei által.

- a) Adja meg a jelentését két lelki folyamatnak/jelenségnek melyre utalást talál a szövegben! **6 pont**
b) Írja le három jellemzőjét az a) pontban említett egyik lelki folyamatnak/jelenségnek! **6 pont**
c) Magyarázza meg szövegben tárgyalt és az a) pontban meghatározott lelki folyamatok/jelenségek közötti kölcsönhatást körülbelül egy oldal terjedelemben, a fogalmakat a sajátos pszichológiai jelentésükben használva. **8 pont**
d) Személtesen egy konkrét példával egy megoldási stratégiát. **4 pont**
e) Indokolja egy személyes nézőpont alapján a nyelv meggyőző funkciójának fontosságát. **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Toma Caragiu egy erős, jóképű, magas férfi volt, széles vállakkal és domború mellkassal, keskeny arccal és előre ugró arccsontokkal, fekete szemei tisztán és elbűvölően szikráztak, furcsa szarkazmussal vegyes pajkos csodálkozást lehetett belőle kiolvasni. (...) Az előadóművész mély, kutató elmével rendelkezett, jól megérezte előre az emberek karakterét, kiváló színpadi pamfletszerző volt, és sikerült érvényesülnie az „L.S. Bulandra” Színházban, folytatva a másoknak kitalált jó bohózatok hagyományát. Tudatában volt annak a hatalmas tehetségnek, amellyel rendelkezett, ezért Toma Caragiu folyamatosan dolgozott önmagán, hogy teljes egészében a hozzá hasonlóaknak szentelhesse magát (...), számára a művészet az emberekhez való közeledés és a velük való kommunikáció eszköze volt, és azok, akik a közelében voltak, ezt nagyon jól tudták. Toma Caragiu elutasította az emberektől való elszigetelődést és a gőgös elidegenedést, ő csak mások társaságában érezte jól magát, nemcsak az örömeiket osztotta meg, hanem a keserűséget is. Egyedülálló, összetéveszthetetlen személyiség volt, elképzelhetetlenül nyitott, mind művészként, mind emberként. Toma mindenkinek a barátja volt. Színészként létezésének értelme a közönség volt, akkor volt boldog, amikor sikerült megnevettetnie az embereket. A színpadon Toma Caragiu azt szerette, ha hagyják, hogy egyedül csak a saját feje után menjen, csinálhasson amit akar, és így még a legnehezebben lélekkel feltölthető műfaj, monológ területén is képes volt érvényesülni. Toma Caragiu nem egyetlen szerep által vált ismertté, az ő szerepe saját semélye volt, Caragiu, a szent szörnyeteg, a zseniális előadó, a komikus-drámai szövegek alkotója és a maga által megélt valóságáról alkotott látomás megteremtője (...). Maximalista volt, aki sosem volt elégedett azzal a színtel, amelyen a színpadon kifejezte magát, minden egyes fellépését ékszerészi aprólékos-sággal készítette elő.

Geo Călugăru könyvében feljegyezte, hogy „Toma Caragiu lenyűgöző személyiség volt, akinek azonban voltak gyengeségei, ahogy bárkinek közülünk. Az egyik ezek között az volt, hogy nem tudta visszafogni magát, és nagyon könnyen elnevette magát a színpadon. A színészkollégák ezt tudva mindig provokálták. A nehezebb rész másnap jött, amikor azok számára, akik tréfát űztek vele, ő ismét 'igazgató úr' lett. De mindig képes volt meghúzni a határt, mert nagyon jól meg tudta különböztetni a felelősséget a hivatástól.” (...) „Színpadtársai úgy írták le Tomát, mint ambiciózus, játékra vágyó és energikus embert, akinek azonban mindig ott bujkált egy mosoly a szája sarkában. Tréfákban partner és csínyekben cinkostárs volt, s nem egyszer maga is baráti ugratások áldozatává vált. Egy időszakban, amikor ideiglenesen egy színházi öltözőben lakott, kollégái nem túl sokat gondolkodva a dolgon, kihasználva mély álmát egy kimerítő nap után, ügyesen ölbe vették, és kivitték a színpadra az előadás közepén. Az az arckifejezés, amit akkor vágott amikor pizsamában felébredt a 8. jelenet díszletei között emlékezetes maradt mindazok számára, akik látták.” (...).

28 éves korában Toma Caragiut a Ploiești-i Állami Színház igazgatójává nevezték ki (...). Nem sokkal a kinevezése után ráébredt, hogy Ploiești rossz város a színjátszás számára, mivel a szenvedélyes színházlátogatók inkább Bukarestbe jártak előadásokat nézni (...). Toma Caragiu igazgatása jelentette azt a pillanatot, amely végérvényesen felemelte a ploiești-i színházat a vidéki színházak szintjéről a rangos színházak sorába. Toma Caragiu rátermett ügyintéző volt. 1953 és

1965 között a ploiești-i színház színpadán 90 bemutatót tartottak, olyan teljesítmény ez, amelyet soha többé nem sikerült utolérni (...). Fáradásainak és sikereinek gyümölcse nem váratott sokáig magára: érezhetően nőtt a barátai és csodálói száma Ploieștiben, színházon kívüli emberek, egykori középiskolai osztálytársak és színészek is büszkéek voltak arra, hogy barátságával kitüntette őket (...).

Mindenki tisztelte az igazgatót, és amikor a takarítónő a kora hajnali órákban megérkezett a színházba, hogy begyűjtson és kisseperjen, Tomát az irodában találta elmerülve a papírok halmazában: kimutatások, jelentések, grafikonok, feljegyzések, beszámolók, kérelmek, javaslatok, tervek és kritikák között. Halkan becsukta az iroda ajtaját, hogy ne zavarja, és mélyen meghatódva így fohászkodott magában: „Add, Uram, hogy sose haljon meg!”

(<https://aboutpeople.ro/ro/toma-caragiu/>)

1. Nevezze meg C. G. Jung elmélete alapján Toma Caragiu temperamentumának típusát. Írjon le a szöveg alapján két gondolatot/kijelentést, amely alátámasztja adott válaszát! Pontot ér:
 - a. Toma Caragiu temperamentumának C.G. Jung elmélete szerinti megnevezése. **2 pont**
 - b. a szöveg bármely két olyan gondolatának/állításának a kiválasztása, amely az adott választ alátámasztja **4 pont**
2. Úgy gondolja, hogy Toma Caragiu-nak voltak menedzseri képességei? Indokolja meg az adott válaszát egy a szövegre való hivatkozással. **4 pont**
3. A szöveg azt állítja Toma Caragiuról, hogy *lenyűgöző személyiség volt*. A megadott szöveg alapján említsen meg két okot, amelyek alátámasztják ezt az állítást! **6 pont**
4. Mutassa be, fél oldal terjedelemben G. W. Allport elmélete alapján, Toma Caragiu karakterét, kiemelve ennek egy kardinális és két fő vonását! Pontot ér:
 - a. Toma Caragiu karakterének egy kardinális vonásának kiemelése **2 pont**
 - b. Toma Caragiu karakterének bármely két fő vonásának kiemelése **4 pont**
 - c. a bemutatás koherenciája **1 pont**
 - d. a terjedelmi keretekhez való igazodás **1 pont**
5. Érvekkel támassza alá a kijelentést, miszerint *a temperamentum semleges viszonyul az értékrendhez*. **6 pont**